

Propozycje realokacji środków oraz zmian w zakresie wskaźników w RPO WL 2014-2020 - EFRR

Oś Priorytetowa 1 *Badania i innowacje*

1. Realokacje – brak.

2. Zmiany w zakresie wskaźników rzeczowych:

- wskaźnik produktu „Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi (CI26)” (1b) - zwiększenie wartości docelowej z 64 do 100 szt.

Zmiana związana jest z wyższym niż pierwotnie zakładano w szacunkach do Programu udziale firm współpracujących z ośrodkami badawczymi wśród wspartych przedsiębiorców (zakładano 25,3% udział, w rzeczywistości udział wynosi 39%).

- wskaźnik produktu „Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)” (1b) – zmniejszenie wartości pośredniej na 2018 r. ze 102 do 50 szt.

Zmniejszenie wartości pośredniej wskaźnika rzeczowego wynika z dłuższego niż pierwotnie zakładano w metodologii szacowania tego wskaźnika czasu realizacji projektów w PI 1b. W metodologii szacowania założono na podstawie doświadczeń poprzedniej perspektywy, iż średni czas trwania projektów wyniesie 1 rok, zaś w ramach rozstrzygniętego naboru czas trwania projektów wynosi ponad 2,5 roku. Zatem do roku 2018 możliwe będzie osiągnięcie mniejszej wartości wskaźnika niż zakładano przy szacowaniu wartości pośrednich wskaźników RW.

3. Wskaźnik finansowy (certyfikacja) – cel pośredni - zmniejszenie o 7 581 380 EUR wydatków kwalifikowalnych.

Obniżenie pośredniego wskaźnika finansowego ram wykonania o 24% wynika wyłącznie ze zmiany metodologii liczenia wartości dla n+3.

Oś Priorytetowa 2 Cyfrowe Lubelskie

1. Realokacja:

z PI 3a (Dz. 3.1 Tereny inwestycyjne)	na PI 2c (Dz. 2.1 Cyfrowe Lubelskie)	9 714 502,00 EUR ok. 42 mln PLN
---	--	---

➤ **Zwiększenie alokacji w PI 2c**

Cyfryzacja usług publicznych jest obecnie jednym z priorytetów państwa polskiego. W „Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju” E-państwo jest obszarem zdefiniowanym w ramach celu szczegółowego 3. Wspierane działania mają na celu zwiększenie podaży oczekiwanych przez społeczeństwo wysokiej jakości publicznych e-usług oraz poziomu ich wykorzystania przez obywateli, w tym przedsiębiorców. Docelowym najważniejszym efektem będzie sprawnie działająca administracja, rozumiana jako sieć instytucji powiązanych systemem informacyjnym państwa, realizująca ideę otwartego rządu, wspierająca obywatela i świadcząca wysokiej jakości usługi, z wykorzystaniem technologii informacyjnych.

Zgodnie z wynikami badań prowadzonych w skali globalnej przez Komisję Europejską nowoczesne technologie informacyjne i telekomunikacyjne są obecnie jednym z najistotniejszych stymulatorów wzrostu gospodarczego oraz poziomu zatrudnienia. Zaniechania z tym obszarze w ostatnich latach powodują powiększenie dystansu między Polską a grupą liderów, zarówno w Europie, jak i na świecie. Według najnowszego unijnego wskaźnika DESI (Digital Economy and Society Index) nasz kraj w obszarze cyfryzacji gospodarki zajmuje dopiero 23 miejsce wśród 28 państw członkowskich Unii Europejskiej.

Kierunki Działań Strategicznych Ministra Cyfryzacji w obszarze informatyzacji usług publicznych wskazują, że cyfryzacja to transformacja państwa, a nie zakup systemów i sprzętu. Za pomocą nowoczesnych technologii państwo może stać się usługowe. Ma szybciej się rozwijać, stawać się bardziej przyjazne i wspierać potrzeby obywateli oraz przedsiębiorców. Cyfryzacja to przedsięwzięcie o charakterze cywilizacyjnym, stąd współpraca wielu podmiotów na różnych szczeblach jest kluczowa dla powodzenia tego projektu.

Także Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do roku 2030 r.) w ramach Celu operacyjnego 3.6 Rozwój społeczeństwa informacyjnego definiując pożądane kierunki działań oraz interwencji wskazuje na potrzebę wspierania oferty e-usług. Dodatkowo rozwój sprawnej i otwartej na innowacje administracji publicznej (m.in. korzystającej z usług TIK) jest działaniem zdefiniowanym w Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Lubelskiego do roku 2020.

Ponadto analiza wskaźników dotyczących ilości osób oraz przedsiębiorców korzystającej z Internetu w kontaktach z administracją publiczną wykazuje, że od roku 2013 obserwować możemy trend rosnący. Oznacza to, że warto inwestować środki w cyfryzację sektora publicznego, ponieważ jest to działanie społecznie akceptowalne, a ponadto może ono ułatwić kontakt na linii obywatel - administracja.

2. Zmiany w zakresie wskaźników rzeczowych:

- wskaźnik rezultatu strategicznego „Odsetek obywateli korzystających z e-administracji” (2c) – uzupełniono wskaźnik (wartość bazowa w 2014 r.: 24,4%, wartość docelowa w 2023 r.: 30%).

Uzupełnienie wartości wskaźnika związane jest z wypełnieniem 7 ogólnego warunku ex-ante.

- wskaźnik produktu „Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja” (2c) – zwiększenie wartości docelowej z 51 do 576 szt.

Zmiana związana jest z dodatkową alokacją na OP2 oraz wyższym udziałem alokacji PI 2c realizującej ten wskaźnik (pierwotnie w szacowaniu wartości wzięto pod uwagę 45% alokacji na OP2, na projekty poza projektem strategicznym, w rzeczywistości cała alokacja na OP2 – łącznie z projektem strategicznym - będzie realizowała wskaźnik).

- wskaźnik produktu „Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego” (2c) - zwiększenie wartości docelowej z 20 do 231 szt.

Zmiana związana jest z dodatkową alokacją na OP2 oraz większym niż pierwotnie zakładano udziałem wskaźnika w alokacji na OP2 (pierwotnie w szacowaniu wartości wzięto pod uwagę 55% alokacji na OP2, którą konsumuje projekt strategiczny, w rzeczywistości cała alokacja na OP2 będzie realizowała wskaźnik).

3. Zmiana w zakresie wskaźnika finansowego (certyfikacja) – cel pośredni - zmniejszenie o 3 828 240 EUR wydatków kwalifikowalnych, zaś cel końcowy - zwiększenie o 11 428 826 EUR wydatków kwalifikowalnych.

Zmniejszenie wartości pośredniej wskaźnika „Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych” w OP 2 jest wynikiem zmiany podejścia KE do zasad realizacji zasady "n+3". Do wyliczenia aktualnej wartości pośredniego wskaźnika finansowego ram wykonania nie było brane pod uwagę zwiększenie alokacji w Osi Priorytetowej, gdyż certyfikacja tych środków nastąpi dopiero po 2018 r.

Zwiększenie wartości końcowej wskaźnika „Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych” wynika z propozycji zwiększenia alokacji w Osi 2.

Oś Priorytetowa 3 Konkurencyjność przedsiębiorstw**1. Realokacje:**

z PI 3a (Dz. 3.1 Tereny inwestycyjne) - łącznie zmniejszenie o 30 531 291,00 EUR (ok. 132 mln PLN)	na PI 3c (Dz. 3.7 Wzrost konkurencyjności MŚP (ok. 50 mln PLN) oraz nowe Dz. 3.10 Wzrost konkurencyjności MŚP dla SIT (ok. 20 mln PLN))	16 190 836,00 EUR ok. 70 mln PLN
	na PI 2c (Dz. 2.1 Cyfrowe Lubelskie)	9 714 502,00 EUR ok. 42 mln PLN
	na PI 4e (nowe Dz. 5.7 (Dz. 5.4 bis) Transport niskoemisyjny dla SIT)	4 625 953,00 EUR ok. 20 mln PLN
z PI 3b (Dz. 3.6 Marketing gospodarczy)	na PI 3c (Dz. 3.7 Wzrost konkurencyjności MŚP)	5 000 000,00 EUR ok. 21,6 mln PLN

➤ **Zmniejszenie alokacji na PI 3a (tereny inwestycyjne):**

Zmniejszenie alokacji na PI 3a jest spowodowane trudnymi do spełnienia przez wnioskodawców warunkami dostępu i wsparcia, narzuconymi przez KE (100% wykorzystania istniejących terenów inwestycyjnych; 100% wykorzystania wspartych terenów inwestycyjnych; wyłączenie z ulokowania na wspartych terenach inwestycyjnych dużych przedsiębiorstw) oraz niskim zainteresowaniem Beneficjentów (w dwóch naborach trwających od 30 września 2016 r. do 16 stycznia 2017 r. wpłynęły tylko 2 wnioski z wnioskowaną kwotą wsparcia z UE równą 2 395 540,24 PLN wobec alokacji na nabory wynoszącej 136 851 755,55 PLN). Ponadto rzeczywisty koszt jednostkowy wsparcia 1 ha terenu inwestycyjnego (1 079 050,40 PLN - na podstawie zgłoszonych projektów strategicznych) jest wyższy od zakładanego w momencie negocjacji Programu (495 596,86 PLN).

➤ **Zmniejszenie alokacji w PI 3b**

Zmiana formuły wsparcia. Usunięcie IOB z listy beneficjentów w ramach PI 3b wiąże się ze zmianą logiki interwencji w ramach Programu. IZ RPO planuje organizowanie naborów wniosków o dofinansowanie w trybie następujących po sobie i uzupełniających się konkursów. Ponadto w związku z realizacją projektu pozakonkursowego związanego z promocją gospodarczą województwa, koniecznym staje się zachowanie spójności i wzajemnej komplementarności w

podejmowanych działaniach. Zorganizowanie wsparcia w proponowany sposób zdecydowanie wpłynie na uproszczenie systemu dla ostatecznych odbiorców czyli beneficjentów, a ponadto zapewni wzajemne uzupełnianie się możliwości wspierania rozwoju przedsiębiorstw i wchodzenia na nowe rynki zbytu.

Zdecydowano także o zmniejszeniu alokacji w przedmiotowym zakresie wsparcia.

Wskazać należy, iż w ramach PI 3b realizowany będzie projekt pozakonkursowy pn. *Marketing Gospodarczy Województwa Lubelskiego* (kwota dofinansowania w umowie (wkład UE) PLN: 42 420 100,00).

Pozostałe po zmniejszeniu alokacji na PI 3b środki zostaną przeznaczone na bezpośrednie wsparcie MŚP w zakresie ich promocji na rynkach krajowych i międzynarodowych, mające na celu podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz stopnia ich ekspansywności na inne rynki.

➤ **Zwiększenie alokacji w PI 3c**

Realokowane środki zostaną przeznaczone na wsparcie projektów dotyczących wdrażania innowacji oraz zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw z sektora MŚP. Wspierane będą projekty wpisujące się w regionalne inteligentne specjalizacje. Nie wyklucza się również wsparcia projektów z pozostałych dziedzin gospodarki, przyczyniających się do procesów wzrostu i innowacji oraz wyłaniania nowych inteligentnych specjalizacji w ramach procesu przedsiębiorczego odkrywania, wpływających w znaczący sposób na rozwój gospodarczy regionu i tworzących miejsca pracy.

Dodatkowe środki zostaną przeznaczone na pomoc zwrotną.

Ponadto, w ramach tej puli, planuje się wydzielić ok. 20 mln PLN na interwencję dedykowaną MŚP na terenie miast subregionalnych (SIT) – w SZOOP RPO WL 2014-2020 planuje się utworzyć nowe Działanie 3.10 *Wzrost konkurencyjności MŚP dla SIT*. Powyższe ma związek z planowanym powołaniem instytucji, zrzeszającej miasta subregionalne, która stałaby się podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie zintegrowanych inwestycji terytorialnych na obszarach funkcjonalnych miast subregionalnych.

2. Zmiany w zakresie wskaźników rzeczowych.

- wskaźnik produktu „Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych” (3a) – zmniejszenie wartości docelowej z 293 do 64 ha.

Zmiana jest związana ze zmniejszeniem alokacji na PI3a. Ponadto rzeczywisty koszt jednostkowy wsparcia 1 ha terenu inwestycyjnego (1 079 050,40 PLN - na podstawie zgłoszonych projektów strategicznych) jest wyższy od zakładanego w momencie negocjacji Programu (495 596,86 PLN).

- wskaźnik produktu „Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI2)” (3a) – zwiększenie wartości docelowej z 17 do 527 szt.

Zmiana jest związana ze zmianą planowanej do uruchomienia formy wsparcia w ramach Działania 3.5 Bon na doradztwo. Pierwotnie w ramach Działania planowane było wsparcie niefinansowe dla przedsiębiorstw z sektora MŚP w formie bonu, uprawniającego do bezgotówkowego nabycia specjalistycznego doradztwa przez IOB akredytowane przez IZ. Mając na uwadze konieczność zapewnienia popytowego modelu wsparcia, pobudzenie

IOB do skutecznego konkurowania na rynku oraz uproszczenie procedur związanych z rozliczeniem projektów, IZ podjęła decyzję o zmianie formy wsparcia dla MŚP na dotacje oraz otwarciu katalogu podmiotów uprawnionych do świadczenia usług specjalistycznego doradztwa w ramach Działania.

- wskaźnik produktu „Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI4)” (3a) – zmniejszenie wartości docelowej z 1713 do 1203 szt.

Zmiana jest związana ze zmianą planowanej do uruchomienia formy wsparcia w ramach Działania 3.5 Bon na doradztwo. Pierwotnie w ramach Działania planowane było wsparcie niefinansowe dla przedsiębiorstw z sektora MŚP w formie bonu, uprawniającego do bezgotówkowego nabycia specjalistycznego doradztwa przez IOB akredytowane przez IZ. Mając na uwadze konieczność zapewnienia popytowego modelu wsparcia, pobudzenie IOB do skutecznego konkurowania na rynku oraz uproszczenie procedur związanych z rozliczeniem projektów, IZ podjęła decyzję o zmianie formy wsparcia dla MŚP na dotacje oraz otwarciu katalogu podmiotów uprawnionych do świadczenia usług specjalistycznego doradztwa w ramach Działania.

- wskaźnik produktu „Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI6)” (3a) – zwiększenie wartości docelowej z 1 878 282 EUR do 4 210 459 EUR.

Zmiana jest związana ze zmianą planowanej do uruchomienia formy wsparcia w ramach Działania 3.5 Bon na doradztwo. Pierwotnie w ramach Działania planowane było wsparcie niefinansowe dla przedsiębiorstw z sektora MŚP w formie bonu, uprawniającego do bezgotówkowego nabycia specjalistycznego doradztwa przez IOB akredytowane przez IZ. Mając na uwadze konieczność zapewnienia popytowego modelu wsparcia, pobudzenie IOB do skutecznego konkurowania na rynku oraz uproszczenie procedur związanych z rozliczeniem projektów IZ podjęła decyzję o zmianie formy wsparcia dla MŚP na dotacje oraz otwarciu katalogu podmiotów uprawnionych do świadczenia usług specjalistycznego doradztwa w ramach Działania.

- wskaźnik produktu „Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI7)” (3a) – zwiększenie wartości docelowej z 3 773 308 EUR do 11 950 000 EUR.

Wskaźnik rekomendowany do zmiany na podstawie ewaluacji "Ocena ex-ante instrumentów finansowych w RPO WL 2014-2020".

- wskaźnik produktu „Liczba instytucji otoczenia biznesu wspartych w zakresie profesjonalizacji usług” (3a) – zmniejszenie wartości docelowej z 25 do 7 szt.

Zmiana związana ze zmianą formy finansowania z dotacji na pomoc zwrotną, która spowoduje przyznanie wsparcia mniejszej liczbie IOB (po wsparcie zwrotne sięgną podmioty, które będą w stanie funkcjonować po zakończeniu realizacji projektu bez udziału dodatkowego wsparcia publicznego).

- wskaźnik produktu „Liczba nowych i ulepszonych usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu” (3a) – zmniejszenie wartości docelowej z 50 do 14 szt.

Zmiana wynika z aktualizacji metodologii szacowania wartości docelowej do zmiany wartości wskaźnika „Liczba instytucji otoczenia biznesu wspartych w zakresie profesjonalizacji usług”.

- wskaźnik produktu „Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI2)” (PI3b) – dodanie nowego wskaźnika z wartością docelową 331 szt.

Zmiana związana ze zmianą formuły wsparcia: usunięcie IOB z listy beneficjentów w ramach PI 3b wiąże się z zgłaszanymi przez KE wątpliwościami co do legalności wsparcia IOB w zakresie wskazanym w Programie. W związku z powyższym zrezygnowano ze wsparcia MŚP na drugim poziomie za pośrednictwem IOB na rzecz wsparcia bezpośredniego na rzecz MŚP.

- wskaźnik produktu „Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI6)” (3b) – dodanie nowego wskaźnika z wartością docelową 2 142 857 EUR.

Zmiana związana ze zmianą formuły wsparcia: usunięcie IOB z listy beneficjentów w ramach PI 3b wiąże się z zgłaszanymi przez KE wątpliwościami co do legalności wsparcia IOB w zakresie wskazanym w Programie. W związku z powyższym zrezygnowano ze wsparcia MŚP na drugim poziomie za pośrednictwem IOB na rzecz wsparcia bezpośredniego na rzecz MŚP.

- wskaźnik produktu „Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI4)” (3b) – zmniejszenie wartości wskaźnika z 831 do 500 szt.

Zmiana związana ze zmniejszeniem alokacji na PI 3b oraz zmianą formuły wsparcia: usunięcie IOB z listy beneficjentów w ramach PI 3b wiąże się z zgłaszanymi przez KE wątpliwościami co do legalności wsparcia IOB w zakresie wskazanym w Programie. W związku z powyższym zrezygnowano ze wsparcia MŚP na drugim poziomie za pośrednictwem IOB na rzecz wsparcia bezpośredniego na rzecz MŚP. Wskaźnik jest realizowany w projekcie strategicznym.

- wskaźnik produktu „Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)” (3c) – zwiększenie wartości docelowej z 918 do 1995 szt.

Zmiana wynika z: rekomendacji z ewaluacji "Ocena ex-ante instrumentów finansowych w RPO WL 2014-2020" w zakresie wsparcia w formie IF, wyższego rzeczywistego kosztu jednostkowego wsparcia przedsiębiorstw w formie dotacji (1 194 373,60 PLN) niż pierwotnie zakładano w momencie negocjacji Programu (799 981,04 PLN) oraz zwiększenia alokacji na PI 3c i wprowadzenia nowej formy wsparcia – pomocy zwrotnej.

- wskaźnik produktu „Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI2)” (3c) – zmniejszenie wartości wskaźnika z 408 do 345 szt.

Zmiana wynika z rekomendacji z wyższego rzeczywistego kosztu jednostkowego wsparcia przedsiębiorstw w formie dotacji (1 194 373,60 PLN) niż pierwotnie zakładano w momencie negocjacji Programu (799 981,04 PLN).

- wskaźnik produktu „Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI3)” (3c) – zwiększenie wartości docelowej z 510 do 1650 szt.

Zmiana wynika z: rekomendacji z ewaluacji "Ocena ex-ante instrumentów finansowych w RPO WL 2014-2020" w zakresie wsparcia w formie IF oraz zwiększenia alokacji na PI 3c i wprowadzenia nowej formy wsparcia – pomocy zwrotnej.

- wskaźnik produktu „Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych na rynku (CI28)” (3c) – zwiększenie wartości docelowej z 101 do 220 szt.

Zmiana wynika ze zmiany metodologii obliczania wartości. Pierwotnie zakładano, iż 11% wartości wskaźnika CI1 będzie realizowało wskaźnik CI28, podczas gdy w rzeczywistości wskaźnik ten realizują tylko beneficjenci wsparcia dotacyjnego (CI2) w większym niż przewidywano zakresie (64%).

- wskaźnik produktu „Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI8)” (3c) – zwiększenie wartości docelowej z 303 do 550 FTE.

Zmiana wynika ze zmiany metodologii obliczania wartości. Pierwotnie zakładano, iż średnio w każdym projekcie realizującym wskaźnik CI1 zostanie utworzonych 0,33 FTE, podczas gdy w rzeczywistości wskaźnik ten realizują tylko beneficjenci wsparcia dotacyjnego (CI2) w większym niż przewidywano zakresie (średnio 1,59 FTE w projekcie).

- wskaźnik produktu „Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI7)” (3c) – zwiększenie wartości docelowej z 5 830 577 do 45 670 773 EUR.

Zmiana wynika z: rekomendacji z ewaluacji "Ocena ex-ante instrumentów finansowych w RPO WL 2014-2020" w zakresie wsparcia w formie IF oraz zwiększenia alokacji na PI 3c i wprowadzenia nowej formy wsparcia – pomocy zwrotnej.

- wskaźnik produktu „Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI6)” (3c) – zmniejszenie wartości docelowej z 96 877 282 do 71 607 559 EUR.

Zmiana wynika z mniejszej niż pierwotnie zakładano alokacji przeznaczonej na realizację wskaźnika (planowano przeznaczyć 60% PI 3c zaś w rzeczywistości jest 56% PI 3c – konsekwencja rekomendacji z ewaluacji "Ocena ex-ante instrumentów finansowych w RPO WL 2014-2020" w zakresie wsparcia w formie IF oraz wprowadzenia nowej formy wsparcia – pomocy zwrotnej).

- wskaźnik produktu „Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI29)” (3c) - zmniejszenie wartości pośredniej na 2018 r. z 211 do 120 szt.

Zmiana wynika z: rekomendacji z ewaluacji "Ocena ex-ante instrumentów finansowych w RPO WL 2014-2020" w zakresie wsparcia w formie IF. Ponadto przy planowaniu postępu wdrażania IF nie uwzględniono menagera funduszy (czyli planowano bezpośrednie umowy z PF tak, jak to miało miejsce w perspektywie 07-13); po otrzymaniu wyników Oceny ex-ante IF w RPO IZ zdecydowała się na opcję wdrażania IF z menagerem co wpłynęło znacząco na przesunięcie w czasie momentu udzielania pożyczek/poręczeń ostatecznym odbiorcom (o ok. 2 lata - uwzględniając czas potrzebny na wybór menagera, czas potrzebny na wybór PF oraz czas potrzebny na konstrukcję portfela dla ostatecznych odbiorców przez PF) (pierwotnie zakładano, iż od momentu podpisania umowy z PF postęp w realizacji wskaźnika będzie przebiegał każdego roku w skali 8% wartości, podczas gdy od momentu wybrania menagera, do momentu wyboru pośredników finansowych i stworzenia przez nich portfela dla ostatecznych odbiorców minie ok. 2 lat).

3. Zmiana w zakresie wskaźnika finansowego (certyfikacja) – cel pośredni - zwiększenie o 11 882 062 EUR, cel końcowy – zmniejszenie o 16 871 123 EUR (wskaźnik finansowy realizuje głównie Działanie 3.7).

W oparciu o wyniki analizy ex-ante IF oraz analizy wniosków o dofinansowanie, które wpłynęły w ramach konkursu nr RPLU.03.07.00-IP.01-06-001/16 dla Działania 3.7 Wzrost konkurencyjności MŚP została zidentyfikowana potrzeba zwiększenia wartości pośredniej (2018 r.) wskaźnika *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* (EUR). Na podstawie analizy ex-ante IF, z uwagi na konieczność dostosowania do wysokości zdiagnozowanej w badaniu luki finansowej, została zwiększona alokacja przeznaczona na wsparcie projektów w formie IF w ramach CT

3. Tym samym zwiększeniu ulega wartość (postęp) certyfikacji środków przeznaczonych na IF w 2018 r. (wypłata II transzy środków w 2018 r.). Odnosząc się do analizy założeń projektów złożonych w ramach konkursu nr RPLU.03.07.00-IP.01-06-001/16 kwestią istotną jest, że planowane okresy realizacji tych projektów nie przekraczają 2 lat (średnio projekty będą realizowane w 1,5 roku). Zgodnie z deklaracją Beneficjentów wskazaną w 193 wybranych do dofinansowania wnioskach o dofinansowanie (nie licząc listy rezerwowej) ponad 60% (119 szt.) projektów zostanie zrealizowana do 30 września 2018 r. łączna wartość wnioskowanego wsparcia tych projektów wynosi ponad 143 mln PLN. W przypadku kursu poświadczenia kształtującego się na poziomie ok. 4 PLN szacuje się, iż w ramach deklaracji wydatków przekazanych do końca 2018 r. zostaną poświadczone wydatki na kwotę ponad 42 mln EUR.

Dodatkowo na poziom realizacji wartości pośredniej tego wskaźnika będą miały wpływ:

- płatności pośrednie przekazywane Beneficjentom działania 3.7, których projekty zostały wybrane do dofinansowania w ramach konkursu nr RPLU.03.07.00-IP.01-06-001/16 realizującym projekty dłużej niż do 30 września 2018 r.,
- uruchomienie listy rezerwowej dla konkursu nr RPLU.03.07.00-IP.01-06-001/16. Wartość środków przeznaczonych na realizację projektów wybranych do dofinansowania została zwiększona z 244 119 220,02 PLN do ponad 268 mln PLN.
- uruchomienie rezerwy wykonania,
- płatności na rzecz Beneficjentów, których projekty zostaną wybrane do dofinansowania w ramach konkursu nr RPLU.03.07.00-IP.01-06-001/17 dedykowanego dla średnich przedsiębiorstw (rozstrzygnięcie konkursu planowane jest na IV kwartał 2017 r.).

Zmniejszenie wartości końcowej wskaźnika finansowego wynika ze zmniejszenia alokacji na Oś 3.

Oś Priorytetowa 4 Energia przyjazna środowisku

1. Realokacje:

z PI 5b (Dz. 6.2 Mała retencja)	na PI 4a (Dz. 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE)	29 832 080,00 EUR ok. 130 mln PLN
---	---	---

Dodatkowo wskazać należy, iż decyzją Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 24 października 2017 r., przesunięto środki w wysokości 11 595 009 EUR w ramach PI 4a z Działania 4.2 *Produkcja energii z OZE w przedsiębiorstwach* na Działanie 4.1 *Wsparcie wykorzystania OZE* (zmiana nie wymagała renegecji i nie wpłynęła na tabele finansowe Programu, ale wpływa na wartości wskaźników w PI 4a):

z PI 4a (Dz. 4.2 <i>Produkcja energii z OZE w przedsiębiorstwach</i>)	na PI 4a (Dz. 4.1 <i>Wsparcie wykorzystania OZE</i>)	11 595 009 EUR ok. 50 000 000 PLN
--	---	---

➤ **Zwiększenie alokacji w PI 4a:**

- Pozytywny wpływ energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych na środowisko naturalne
- Korzystne uwarunkowania naturalne województwa lubelskiego w zakresie energetyki słonecznej, znaczący potencjał OZE w zakresie energii słonecznej termicznej w województwie lubelskim
- Zgodność z dokumentami strategicznymi – europejskimi, krajowymi oraz regionalnymi
- Konieczność zmniejszenia niskiej emisji związanej ze spalaniem paliw kopalnych do celów grzewczych, jak i c.w.u. w województwie lubelskim
- Zwiększone zainteresowanie wsparciem w zakresie OZE
- Kontynuacja trendu z perspektywy 2007 – 2013 oraz odpowiedź na znaczące zainteresowanie wsparciem w perspektywie 2014 -2020
- Podział interwencji RPO – POIS: RPO jako podstawowe źródło współfinansowania instalacji o niskich wartościach mocy zainstalowanej.
- Komplementarność z innymi działaniami samorządu województwa w zakresie energetyki

2. Zmiany w zakresie wskaźników rzeczowych.

- wskaźnik produktu „Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych” (4a) – zmiana nazwy na „Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych” (rozszerzenie zakresu wskaźnika) i zwiększenie wartości docelowej z 14 903 do 64 391 szt.

Zmiana wartości docelowej wskaźnika wynika z dostosowania systemu wskaźników do planowanej interwencji w ramach PI 4a obejmującej wsparcie prowadzące do zwiększenia produkcji energii elektrycznej i ciepłej pochodzących z odnawialnych zasobów energii.

- wskaźnik produktu „Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji” (4a) – usunięcie wskaźnika.

Usunięcie wskaźnika związane jest ze zmniejszeniem alokacji na KI16 *Wysokosprawna kogeneracja i centralne ogrzewanie*.

- wskaźnik produktu „Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (CI30)” (4a) – zwiększenie wartości docelowej z 83 do 352 MW.

Zmiana związana jest ze zwiększeniem alokacji na PI 4a oraz z wyższym niż pierwotnie zakładano przy szacowaniu wartości wskaźnika koszcie jednostkowym jego uzyskania (rzeczywisty koszt jednostkowy wsparcia 1 MW dodatkowej zdolności wytwarzania energii odnawialnej w projektach jest niższy (1 966 000,39 PLN) od zakładanego w momencie negocjacji Programu (6 982 271,99 PLN))

- wskaźnik produktu „Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI34)” (4a) – zmniejszenie wartości docelowej z 245 704 do 213 670 ton ekwiwalentu CO₂.

Zmiana związana jest z weryfikacją przyjętej pierwotnie metodologii wyliczania wartości wskaźnika, która z uwagi na brak danych historycznych okazała się zbyt uproszczona i nieadekwatna wobec rzeczywistego pomiaru dokonywanego przez Beneficjentów w poszczególnych projektach.

3. Zmiana w zakresie wskaźnika finansowego (certyfikacja) – cel pośredni - zwiększenie o 16 293 565 EUR wydatków kwalifikowalnych, zaś cel końcowy – zwiększenie o 35 096 565 EUR wydatków kwalifikowalnych.

Procentowe zwiększenie wartości pośredniej wskaźnika finansowego jest nawet wyższe niż procentowy wzrost alokacji w Osi i wynika z szybkiego tempa realizacji projektów, jednakże zwiększenie alokacji na Oś 4 nie ma bezpośredniego wpływu na zwiększenie wartości wskaźnika pośredniego.

<u>Oś Priorytetowa 5 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna</u>
---

1. Realokacje.

z PI 3a (Dz. 3.1 <i>Tereny inwestycyjne</i>)	na PI 4e (nowe Dz. 5.7 (Dz. 5.4 bis) <i>Transport niskoemisyjny dla SIT</i>)	4 625 953,00 EUR ok. 20 mln PLN
z PI 5b (Dz. 6.2 <i>Mała retencja</i>)	na PI 4c (nowe Dz. 5.8 (5.2 bis) <i>Efektywność energetyczna sektora publicznego dla SIT</i>)	6 476 334,00 EUR ok. 28 mln PLN
	na PI 4e (nowe Dz. 5.9 (5.5 bis) <i>Promocja niskoemisyjności dla SIT</i>)	1 228 662,00 EUR ok. 5 mln PLN
z PI 6a (Dz. 6.3 <i>Gospodarka odpadami</i>)		4 625 953,00 EUR ok. 20 mln PLN

➤ **Zwiększenie alokacji w PI 4c:**

Propozycja zwiększenia środków w ramach PI 4c (w SZOOP RPO WL 2014-2020 planuje się utworzyć nowe Działanie 5.8 *Efektywność energetyczna sektora publicznego dla SIT*) wiąże się z koncepcją powołania IP ZIT+ dla miast subregionalnych i alokacji dodatkowych środków na działania dotyczące niskoemisyjności, co wpisuje się w kwestie związane z ochroną środowiska i promowaniem zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z dokumentem pt. „Regionalna Polityka Miejska Województwa Lubelskiego” jako działania szczególnie istotne dla rozwoju miast subregionalnych uznano działania w zakresie zastosowania niskoemisyjnych i energooszczędnych rozwiązań w transporcie, budownictwie i energetyce. Ponadto w związku z faktem, że źródłem smogu w Polsce są przede wszystkim systemy ogrzewania budynków, działania podejmowane przez miasta dotyczą ich efektywności energetycznej oraz ekologicznych źródeł ciepła, a także monitorowania zużycia energii.

➤ **Zwiększenie alokacji w PI 4e:**

Przeznaczenie środków w wysokości 4 625 953,00 EUR na interwencję dedykowaną niskoemisyjnemu transportowi miejskiemu na terenie miast subregionalnych (SIT) – w SZOOP RPO WL 2014-2020 planuje się utworzyć nowe Działanie 5.7 *Transport niskoemisyjny dla SIT* – związane jest z planowanym powołaniem instytucji, zrzeszającej miasta subregionalne, która stałaby się podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie zintegrowanych inwestycji terytorialnych na obszarach funkcjonalnych miast subregionalnych.

Działania na rzecz rozwoju systemu niskoemisyjnego transportu miejskiego zostały uwzględnione we wszystkich czterech miastach subregionalnych w ramach strategicznych planów terytorialnych SIT. Miasta subregionalne zgodnie zwróciły w nich uwagę na znaczące potrzeby w tym zakresie oraz korzyści płynące z rozwijania niskoemisyjnego transportu publicznego. Interwencja w omawianym obszarze stanowi więc wspólny element zintegrowania ośrodków subregionalnych oraz jeden z zakresów, wokół którego rozwijane będzie ich partnerstwo. Dodatkowa alokacja pozwoli także na komplementarną kontynuację działań podjętych już przez miasta subregionalne w ramach dotychczasowej formuły SIT, które realizują projekty w ramach Działania 5.4 *Transport niskoemisyjny* współfinansowane z RPO WL 2014-2020.

W ramach nowego Działania 5.7 *Transport niskoemisyjny dla SIT* (PI 4e) finansowane będą projekty z zakresu transportu publicznego niskoemisyjnego i bezemisyjnego zasilanego paliwem alternatywnym, w tym niezbędnej dla tego transportu infrastruktury. Wspierane projekty będą wynikać z planów zrównoważonej mobilności miejskiej/planów gospodarki niskoemisyjnej i/lub strategii ZIT. Proponowane wsparcie będzie prowadzić do lepszego zrównoważenia systemu transportowego, zmniejszenia negatywnego oddziaływania transportu na środowisko poprzez zmniejszenie zużycia paliw płynnych oraz zmniejszenie emisji spalin oraz do redukcji zatłoczenia motoryzacyjnego.

Wskazać należy, iż dobrze rozwinięty i dostosowany do potrzeb mieszkańców transport publiczny jest jednym z kluczowych czynników, zapewniających spójność obszaru oraz ograniczającym zagęszczenie ruchu na terenie miasta, a co za tym idzie zanieczyszczeń powietrza (np. modernizacja taboru z uwzględnieniem rozwiązań służących ochronie środowiska (autobusy spełniające wysokie normy emisji spalin) oraz stworzenie spójnego systemu ścieżek rowerowych, zapewniających nie tylko efekt ekologiczny, ale i bezpieczeństwa, mają bowiem istotne znaczenie w zakresie ochrony powietrza).

Dodatkowo, planuje się przeznaczenie środków w wysokości 5 854 615,00 EUR na interwencję dedykowaną promocji niskoemisyjności na terenie miast subregionalnych (SIT) – w SZOOP RPO WL 2014-2020 planuje się utworzyć nowe Działanie 5.9 *Promocja niskoemisyjności dla SIT*. Powyższe wpisuje się w kwestie związane z ochroną środowiska i promowaniem zrównoważonego rozwoju. Zgodnie z dokumentem pt. „*Regionalna Polityka Miejska Województwa Lubelskiego*” jako działania szczególnie istotne dla rozwoju miast subregionalnych uznano działania w zakresie zastosowania niskoemisyjnych i energooszczędnych rozwiązań w transporcie, budownictwie i energetyce oraz w zakresie rozwoju niskoemisyjnych środków transportu publicznego. Ponadto w związku z faktem, że źródłem smogu w Polsce są przede wszystkim systemy ogrzewania budynków, działania podejmowane przez miasta dotyczą ich efektywności energetycznej oraz ekologicznych źródeł ciepła, a także monitorowania zużycia energii.

2. Zmiany w zakresie wskaźników rzeczowych.

- wskaźnik produktu „Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)” (4b) – zmniejszenie wartości docelowej z 674 do 250 szt.

Zmiana związana z weryfikacją pierwotnej metodologii szacowania wartości docelowej. W procesie doprecyzowywania warunków wsparcia przedsiębiorców w tej Osi na etapie tworzenia SZOOP zweryfikowano metodologię obliczania wartości przedmiotowego wskaźnika. Na etapie

przygotowywania Programu przyjęto, iż wsparcie dla przedsiębiorców będzie udzielane, podobnie jak w poprzedniej perspektywie finansowej, dwutorowo – na termomodernizację oraz na źródła OZE i w konsekwencji przyjęto dwa różne koszty jednostkowe dla wskaźnika w danej formule wsparcia. Natomiast wg obecnego schematu wsparcia termomodernizacja musi mieć charakter głębokiej termomodernizacji obejmującej również w swoim zakresie źródła OZE, co zwiększa koszt jednostkowy wsparcia przedsiębiorstwa wobec przyjętego w procesie przygotowania Programu, a w konsekwencji zmniejsza wartości docelowe dla celu pośredniego i końcowego przedmiotowego wskaźnika. Z szacunków wynika, że po zakończeniu pierwszego naboru dla Działania 5.1 (poprawa efektywności energetycznej przedsiębiorstw) może zostać podpisanych maksymalnie 150 umów. Biorąc pod uwagę charakter Działania 5.1, przyjmowane tu kompleksowe podejście do termomodernizacji, wartość dofinansowania dla projektów złożonych w tym Działaniu wyniesie ok 800 tys. PLN, co przy dostępnej alokacji pozwoli dofinansować ok. 250 projektów.

- KEW „Wartość wskaźnika „Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)” w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie” – zmniejszenie wartości pośredniej w roku 2018 z 337 do 150.

Zmiana jest związana z dostosowaniem metodologii szacowania KEW do zweryfikowanej metodologii szacowania wartości docelowej wskaźnika „Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)”.

- wskaźnik produktu „Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji” (4c) – usunięcie wskaźnika.

Usunięcie wskaźnika spowodowane jest brakiem zainteresowania Beneficjentów (łącznie w 4 naborach w ramach działania 5.2 (2 nabory) oraz 5.3 (2 nabory) w roku 2016 r. oraz 2017 zgłoszono jedynie 1 wniosek dotyczący wsparcia kogeneracji z OZE spośród złożonych łącznie 277 wniosków). Inwestycja w kogenerację jest dla wnioskodawców nieefektywna ekonomicznie.

- wskaźnik produktu „Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków” (4c) – zwiększenie wartości docelowej z 241 do 403 szt.

Zmiana związana jest z dodatkową alokacją na PI 4c oraz niższym rzeczywistym kosztem jednostkowym wskaźnika (1 202 501,01 PLN) dla wsparcia budynków użyteczności publicznej niż zakładano w momencie negocjacji Programu (2 074 454,50 PLN) - pierwotne szacunki oparte były na danych dotyczących wsparcia termomodernizacji szpitali (projekty bardziej skomplikowane i kosztochłonne) i szkół, obecnie zaś wsparciem objęte są również inne budynki użyteczności publicznej.

- wskaźnik produktu „Ilość zaoszczędzonej energii ciepłej” (4c) – zwiększenie wartości docelowej z 320 355 do 452 630 GJ/rok.

Zmiana jest związana z dodatkową alokacją na PI 4c oraz niższym rzeczywistym kosztem jednostkowym wskaźnika (1 170,13 PLN) w sektorze mieszkaniowym niż pierwotnie zakładano w momencie negocjacji Programu (4 447,36 PLN). Ponadto w pierwotnej metodologii podano koszt jednostkowy dla MWh a nie GJ, co zostało poprawione.

- wskaźnik produktu „Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (CI30)” (4c) – zwiększenie wartości docelowej z 4,66 do 20 MW.

Zmiana związana z większą niż przewidywano alokacją realizującą wskaźnik - pierwotnie przyjęto, i wskaźnik będzie realizowany tylko w ramach KI 16 (Wysokosprawna kogeneracja i centralne ogrzewanie), zaś w rzeczywistości ok. 17% alokacji na KI 13 również realizuje przedmiotowy wskaźnik

(projekty dotyczące głębokiej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej z uwzględnieniem budowy bądź modernizacji jednostek wytwarzania energii z OZE).

- wskaźnik produktu „Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI34)” (4c) – zwiększenie wartości docelowej z 44 391 do 66 887 ton ekwiwalentu CO₂.

Zmiana jest związana z dodatkową alokacją na PI 4c oraz z weryfikacji błędnych założeń przyjętych w momencie negocjacji Programu. Pierwotnie przyjęta metodologia okazała się zbyt uproszczona (z uwagi na brak danych historycznych) i nieadekwatna wobec rzeczywistego pomiaru dokonywanego przez Beneficjentów w poszczególnych projektach.

- wskaźnik produktu „Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych (CI32)” (4c) – zwiększenie wartości docelowej z 21 990 420 do 44 423 952 kWh/rok.

Zmiana jest związana z dodatkową alokacją na PI 4c oraz niższym rzeczywistym kosztem jednostkowym wskaźnika (8,12 PLN) niż pierwotnie zakładano w momencie negocjacji Programu (16,13 PLN). Ponadto w pierwotnej metodologii koszt jednostkowy podano dla MWh a nie kWh, co zostało poprawione.

- KEW „Wartość wskaźnika „Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków” w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie” – zwiększenie wartości pośredniej w roku 2018 ze 121 do 220.

Zmiana związana jest z dodatkową alokacją na PI 4c oraz niższym rzeczywistym kosztem jednostkowym wskaźnika (1 202 501,01 PLN) dla wsparcia budynków użyteczności publicznej niż zakładano w momencie negocjacji Programu (2 074 454,50 PLN) - pierwotne szacunki oparte były na danych dotyczących wsparcia termomodernizacji szpitali (projekty bardziej skomplikowane i kosztochłonne) i szkół, obecnie zaś wsparciem objęte są również inne budynki użyteczności publicznej.

- wskaźnik produktu „Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej” (4e) – zmniejszenie wartości docelowej ze 100 do 35 szt.

Zmiana związana jest z wyższym rzeczywistym kosztem jednostkowym uzyskania wskaźnika (4 498 383,83 PLN - na podstawie zidentyfikowanych projektów strategicznych) od zakładanego w momencie negocjacji Programu (1 282 846,17 PLN).

- wskaźnik produktu „Pojemność taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej” (4e) – zmniejszenie wartości docelowej z 10 500 do 3 261 osób.

Zmiana jest związana z dostosowaniem metodologii szacowania wartości do zmiany wartości wskaźnika „Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej”.

- wskaźnik produktu „Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych” (4e) – zwiększenie wartości docelowej z 8 do 16 szt.

Zmiana związana ze zwiększeniem alokacji na KI 43 *Infrastruktura na potrzeby czystego transportu miejskiego i jego promocja (w tym wyposażenie i tabor)*.

- wskaźnik produktu „Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych” (4e) – zwiększenie wartości docelowej z 1 do 3 szt.

Zmiana związana ze zwiększeniem alokacji na KI 44 *Inteligentne systemy transportowe (w tym wprowadzenie zarządzania popytem, systemy poboru opłat, informatyczne systemy monitorowania, kontroli i informacji)*.

- wskaźnik produktu „Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (CI34)” (4c) – zwiększenie wartości docelowej z 7 383 do 8 889 ton ekwiwalentu CO₂.

Zmiana jest związana z dodatkową alokacją na KI 13 oraz z weryfikacji błędnych założeń przyjętych w momencie negocjacji Programu. Pierwotnie przyjęta metodologia okazała się zbyt uproszczona (z uwagi na brak danych historycznych) i nieadekwatna wobec rzeczywistego pomiaru dokonywanego przez Beneficjentów w poszczególnych projektach.

- wskaźnik produktu „Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła” (4e) – zmniejszenie wartości docelowej z 359 do 91 szt.

Zmiana związana z niskim zainteresowaniem ze strony Beneficjentów, w konsekwencji którego zmniejszono alokację realizującą wskaźnik. W ramach projektów wybranych do dofinansowania wskaźnik realizowany jest na poziomie 6 sztuk. Niski stopień realizacji wskaźnika w ramach PI 4e wynika z tego, że zarówno przedsiębiorstwa, jednostki samorządu terytorialnego jak i podmioty zarządzające infrastrukturą mieszkaniową zainteresowane są realizacją tego typu przedsięwzięć w ramach kompleksowych działań głębokiej termomodernizacji przyczyniających się do poprawy efektywności energetycznej, których możliwość dofinansowania przewidziano w Działaniu 5.1, 5.2 oraz 5.3. Z tego względu wsparcie ograniczono do jednorodzinnych budynków mieszkalnych wspieranych w ramach KI 14.

- wskaźnik produktu „Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych” (4e) – dodanie nowego wskaźnika o wartości docelowej 25 933 szt.

Zmiana związana ze zmniejszeniem wartości docelowej wskaźnika „Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła” i wprowadzeniem adekwatnego wskaźnika dla projektów realizowanych w ramach KI13 w PI 4e (Działanie 5.5. Promocja niskoemisyjności).

3. Zmiana w zakresie wskaźnika finansowego (certyfikacja) – cel pośredni - zmniejszenie o 20 905 202 EUR wydatków kwalifikowalnych (uzasadnienie poniżej), cel końcowy – zwiększenie o 19 949 297 EUR (wynika ze zwiększenia alokacji w Osi).

Wartość pośredniego wskaźnika finansowego dla Ram Wykonania wynosi obecnie 54 986 506 EUR. Korzystając ze zmienionej metodologii wyliczania wartości n+3 zredukowano wartość wskaźnika o 24% (13 171 779 EUR) do wysokości 41 814 727 EUR. Dalsze obniżenie wskaźnika jest wynikiem opóźnień wynikających z wdrażania projektów ZIT w 5 Osi Priorytetowej. Na etapie szacowania pierwotnej wartości wskaźnika finansowego dla RW założono, że do końca 2018 r. certyfikacja do KE wyniesie około 15% alokacji EFRR dla 5 Osi Priorytetowej przewidzianej na wdrażanie ZIT. Dlatego też w związku z opisanymi opóźnieniami IZ jest zmuszona dokonać dalszego pomniejszenia pośredniego wskaźnika finansowego o kwotę 7 733 423 EUR do wysokości 34 081 304 EUR.

Wskazać należy, iż znaczna część alokacji (ponad 60% środków EFR) przeznaczona na realizację instrumentu ZIT została przeznaczona na realizację projektów związanych z transportem niskoemisyjnym (5 Oś Priorytetowa). Ze względu na długi proces przygotowania inwestycji do realizacji została do tej pory podpisana jedna umowa o dofinansowanie projektu w tej osi (projekt pn. *Mobilny LOF*). Poziom kontraktacji projektów ZIT w 5 OP wynosi 18 215 433,32 euro, czyli 28,57% alokacji w PI 4e przeznaczona na ZIT.

Jedną z głównych przyczyn takiego stanu rzeczy – obok konieczności zaangażowania wielu instytucji w przygotowanie projektów – był długotrwały proces przygotowania i zatwierdzenia *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020*. Opracowanie dokumentu musiało być poprzedzone wnikliwą diagnozą opartą na analizach terytorialnych i demograficznych, które wskażą potencjał rozwojowy danego obszaru funkcjonalnego. W dniu 31 marca 2016 r. Ministerstwo Rozwoju wydało pozytywną opinię w zakresie zgodności Strategii ZIT z Umową Partnerstwa oraz możliwości finansowania projektów z krajowych programów operacyjnych. Pozytywna opinia Zarządu Województwa Lubelskiego w zakresie możliwości finansowania projektów realizowanych w formule ZIT z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 została wydana 12 kwietnia 2016 r. Projekt Strategii został przekazany do MR na przełomie września i października 2015 r., zaś jego akceptacja nastąpiła pół roku później.

Dodatkowo należy zaznaczyć innowacyjność instrumentu ZIT w procesie wydatkowania środków europejskich. ZIT to narzędzie, które po raz pierwszy pojawiło się w przedstawionych przez Komisję Europejską aktach prawnych na perspektywę finansową 2014-2020. Fakt ten wymagał od beneficjentów (Partnerów Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego) wypracowania nowych mechanizmów współpracy. Nowy instrument wiązał się również z powołaniem i zorganizowaniem prac Instytucji Pośredniczącej. Staranność w projektowaniu powyższych prac była czasochłonna, jednak dzięki niej obecnie współpraca na pomiędzy IZ RPO, IP ZIT oraz beneficjentami przebiega bez zakłóceń. Przyjęty u zarania ZIT LOF harmonogram prac zakładał ich największe przyspieszenie właśnie na obecnym etapie (w grudniu 2017 r. podpisano umowy o dofinansowanie dla większości projektów pozakonkursowych).

Oś Priorytetowa 6 Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów**1. Realokacje:**

z PI 5b (Dz. 6.2 Mała retencja) <u>likwidacja Działania</u> - łącznie zmniejszenie o 39 850 053,00 EUR (ok. 172 mln PLN)	na PI 4a (Dz. 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE)	29 832 080,00 EUR ok. 30 mln PLN
	na PI 6d (Dz. 7.3 Turystyka przyrodnicza)	2 312 977,00 EUR ok. 10 mln PLN
	na PI 4c (nowe Dz. 5.8 (5.2 bis) <i>Efektywność energetyczna sektora publicznego dla SIT</i>)	6 476 334,00 EUR ok. 27 mln PLN
	na PI 4e (nowe Dz. 5.9 (5.5 bis) <i>Promocja niskoemisyjności dla SIT</i>)	1 228 662,00 EUR ok. 5 mln PLN
z PI 6a (Dz. 6.3 Gospodarka odpadami)	na PI 4e (nowe Dz. 5.9 (5.5 bis) <i>Promocja niskoemisyjności dla SIT</i>)	4 625 953,00 EUR ok. 20 mln PLN

➤ **Zmniejszenie alokacji w PI 5b:**

Dotychczas żadne projekty w zakresie Działania 6.2 (PI 5b) nie zostały dofinansowane. W konkursie ogłoszonym w ramach tego Działania w listopadzie 2016 r. nie złożono żadnego projektu strategicznego, spośród tych, które w wyniku oceny w trybie negocjacyjno-uzgodnieniowym zostały wpisane na listę projektów planowanych do realizacji w trybie konkursowym (co uprawnia taki projekt do uzyskania dodatkowej liczby punktów (maksymalnie 10 pkt.) za strategiczny (zintegrowany) charakter projektu po spełnieniu wszystkich kryteriów formalnych i merytorycznych właściwych dla Działania). Jednocześnie wskazać należy, iż środki z PI 5b proponuje się przesunąć na Działania, które gwarantują szybką kontraktację i certyfikację środków.

➤ **Zmniejszenie alokacji w PI 6a:**

Zmniejszenie alokacji w PI 6a spowodowane jest koniecznością zareagowania na słabe zainteresowanie potencjalnych wnioskodawców realizacją projektów z zakresu gospodarowania odpadami. W ogłoszonym w lutym 2017 r. konkursie do Działania 6.3 *Gospodarka odpadami*, w którym kwota środków z EFRR przeznaczona na dofinansowanie projektów wynosiła 43 310 000,00 PLN, wartość wnioskowanego wsparcia wyniosła jedynie 13 355 784,22 PLN. Możliwość

pozyskania środków w postaci pożyczki na preferencyjnych warunkach z opcją umorzenia do 25 % jej wartości ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na realizację działań związanych z gospodarką odpadami, spowodowało, że środki z RPO są dla potencjalnych wnioskodawców mniej atrakcyjne i trudniej dostępne, z uwagi na liczne kryteria, które wnioskodawca musi spełniać, aby uzyskać dofinansowanie.

Istotną, niezależną od IZ RPO, przesłanką, która utrudniło efektywne wdrażanie zaplanowanej interwencji był brak możliwości certyfikacji wydatków w ramach PI 6a wynikający z braku informacji od Komisji Europejskiej co do spełnienia warunków ex- ante w zakresie wojewódzkich planów gospodarowania odpadami. Województwo lubelskie przekazało ww. dokument do KE w grudniu 2016 roku. Pismo z KE potwierdzające spełnienie warunku ex-ante regiony oraz Polska otrzymały dopiero 2 sierpnia 2017 r. Sytuacja ta miała bezpośrednie przełożenie na kontraktację i w konsekwencji na certyfikację środków (spełnienie powyższego warunku umożliwiło certyfikację wydatków).

2. Zmiany w zakresie wskaźników rzeczowych.

- wskaźnik rezultatu strategicznego „Pojemność obiektów małej retencji” (5b) – wskaźnik usunięto, na jego miejsce wprowadzono „Czas interwencji służb ratowniczych do 1 godz. w interwencjach ogółem” z wartością bazową w 2014 r.: 52% oraz wartością docelową w 2023 r.: 58%.

Zmiana wyniku z dostosowania do zmiany zakresu interwencji w ramach priorytetu.

- wskaźnik produktu „Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof” (5b) – zwiększenie wartości docelowej z 16 do 43 szt.

Zmiana wyniku ze zmiany koncepcji realizacji projektu strategicznego realizującego wskaźnik i tym samym niższego rzeczywistego kosztu jednostkowego (rzeczywisty koszt jednostkowy doposażenia 1 jednostki służb ratowniczych - 247 674,42 PLN) od zakładanego pierwotnie w momencie negocjacji Programu (567 766,32 PLN).

- wskaźnik produktu „Liczba ludności korzystającej ze środków ochrony przeciwpowodziowej (CI20)” (5b) – usunięcie wskaźnika.

Zmiana wyniku z dostosowania do zmiany zakresu interwencji w ramach priorytetu.

- wskaźnik produktu „Pojemność obiektów małej retencji” (5b) – usunięcie wskaźnika.

Zmiana wyniku z dostosowania do zmiany zakresu interwencji w ramach priorytetu.

- wskaźnik produktu „Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów (CI17)” (6a) – zwiększenie wartości docelowej z 17 826 do 30 050 ton/rok.

Zmiana wyniku z niższego od pierwotnie zakładanego kosztu jednostkowego wskaźnika (rzeczywisty koszt jednostkowy wynosi 2 173,72 PLN, pierwotnie szacowano koszt jednostkowy o wartości 4 012,11 PLN).

- wskaźnik produktu „Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów” (6a) – zmniejszenie wartości z 439 776 do 15 313 osób.

Zmiana jest związana ze zmniejszeniem alokacji na Kl 17 *Gospodarowanie odpadami z gospodarstw domowych (w tym działania w zakresie: minimalizacji, segregacji, recyklingu)*. Ponadto w rzeczywistości alokacja realizująca wskaźnik jest niższa (4% Kl 17) od zakładanej w momencie negocjacji Programu (69% Kl 17).

- wskaźnik produktu „Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest” (6a) – dodanie nowego wskaźnika z wartością docelową 39 554 Mg.

Zmiana związana jest ze zwiększeniem alokacji na Kl 19 *Gospodarowanie odpadami: komercyjnymi, przemysłowymi lub niebezpiecznymi* oraz uzupełnieniem systemu wskaźników dla przedmiotowej Kl.

- wskaźnik produktu „Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej” (6b) – zmniejszenie wartości docelowej z 409 do 320 km.

Zmiana wynika z wyższego niż pierwotnie zakładano rzeczywistego kosztu jednostkowego budowy 1 km kanalizacji sanitarnej (rzeczywisty koszt jednostkowy wynosi 606 932,52 PLN, pierwotnie zakładano koszt jednostkowy na poziomie 358 019,84 PLN).

- wskaźnik produktu „Długość wybudowanej sieci wodociągowej” (6b) – zmniejszenie wartości docelowej z 323 do 245 km.

Zmiana wynika z wyższego niż pierwotnie zakładano rzeczywistego kosztu jednostkowego budowy 1 km sieci wodociągowej (rzeczywisty koszt jednostkowy wynosi 289 280,04 PLN, pierwotnie zakładano koszt jednostkowy na poziomie 229 637,34 PLN).

- wskaźnik produktu „Potencjalna liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków” (6b) – zwiększenie wartości docelowej z 40 691 do 55 000 osób.

Zmiana wynika z niższego (3 531,24 PLN) niż pierwotnie zakładano (3 596,02 PLN) rzeczywistego kosztu jednostkowego uzyskania wskaźnika.

- wskaźnik produktu „Potencjalna liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę” (6b) – zwiększenie wartości docelowej z 9 809 do 116 000 osób.

Zmiana wynika z niższego (610,98 PLN) niż zakładano (7 550,55 PLN) kosztu jednostkowego przedmiotowego wskaźnika.

- wskaźnik „Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę (Cl18)” (6b) - zwiększenie wartości docelowej z 7 357 do 36 500 osób.

Zmiana związana jest ze zmianą wartości docelowej wskaźnika „Potencjalna liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę”. Ponadto rzeczywisty udział Cl18 we wskaźniku dotyczącym potencjalnej liczby osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę jest niższy (31%) niż zakładano w momencie negocjacji Programu (75%).

- 3. Zmiana w zakresie wskaźnika finansowego (certyfikacja) – cel pośredni - zmniejszenie o 8 393 081 EUR oraz cel końcowy – zmniejszenie o 52 324 713 EUR wydatków kwalifikowalnych (wynika ze zmniejszonej alokacji w Osi).** Zmniejszenie wartości pośredniej wskaźnika „Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych” w OP 6 jest wynikiem zmiany podejścia KE do zasad realizacji zasady "n+3".

Oś Priorytetowa 7 Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego

1. Realokacje:

z PI 5b (Dz. 6.2 Mała retencja)	na PI 6d (Dz. 7.3 Turystyka przyrodnicza)	2 312 977,00 EUR ok. 10 mln PLN
---	---	---

➤ **Zwiększenie alokacji w PI 6d:**

- Realizacja podejścia zintegrowanego, szeroko postulowanego w Polityce Spójności Unii Europejskiej - wsparcie otrzymają podmioty, podejmujące wysiłek wspólnych działań w zintegrowanych przedsięwzięciach. Dodatkowo wsparcie dla przedsięwzięć zintegrowanych zgodne jest ze *Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030r.)*, w której za jedną z zasad wdrażania przyjęto zasadę wieloszczeblowego zarządzania i zintegrowanych projektów, a także wyznaczono tzw. Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), czyli obszary funkcjonalne o charakterystycznych wewnętrznych potencjałach rozwojowych.
- Potrzeba podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu; potencjał gospodarczy oraz możliwości zatrudnienia, a także skutki społeczne i środowiskowe przedmiotowej interwencji.

2. Zmiany w zakresie wskaźników rzeczowych.

- wskaźnik produktu „Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem” (6c) – zwiększenie wartości docelowej z 25 do 61 szt.

Zmiana wynika z niższego (1 550 017,53 PLN) rzeczywistego kosztu jednostkowego przedmiotowego wskaźnika niż zakładano w momencie negocjacji Programu (3 345 338,11 PLN).

- KEW „Wartość wskaźnika „Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem” w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie” (6c) – zwiększenie wartości pośredniej na rok 2018 z 14 do 40 szt.

Zmiana związana jest z doświadczeniem wdrażania PI 6c i dostosowaniem do niej metodologii szacowania wskaźników RW.

- wskaźnik produktu „Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego” (6c) - zwiększenie wartości docelowej z 9 do 20 szt.

Zmiana wynika z niższego (2 354 357,87 PLN) rzeczywistego kosztu jednostkowego przedmiotowego wskaźnika niż zakładano w momencie negocjacji Programu (3 345 338,11 PLN).

- KEW „Wartość wskaźnika „Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego” w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie” (6c) – zwiększenie wartości pośredniej na rok 2018 z 9 do 12 szt.

Zmiana związana jest z doświadczeniem wdrażania PI 6c i dostosowaniem do niej metodologii szacowania wskaźników RW.

- wskaźnik produktu „Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne” (6c) – zwiększenie wartości docelowej z 96 971 do 110 000 odwiedzin/rok.

Zmiana wynika z niższego (1 524,95 PLN) rzeczywistego kosztu jednostkowego przedmiotowego wskaźnika niż zakładano w momencie negocjacji Programu (1 561,30 PLN).

- wskaźnik produktu „Długość wspartej infrastruktury rowerowej” (6d) – dodanie nowego wskaźnik z wartością docelową 14,9 km.

Zmiana wynika ze zwiększenia alokacji na KI 90 *Ścieżki rowerowe i piesze* oraz uzupełnieniem systemu wskaźników dla przedmiotowej KI.

3. Zmiana w zakresie wskaźnika finansowego (certyfikacja) – zwiększenie o 2 721 149 EUR (cel końcowy) wydatków kwalifikowalnych.

Zwiększenie poziomu wykonania wskaźnika certyfikacji całkowitych wydatków kwalifikowalnych do KE ma bezpośredni związek z tempem wdrażania Osi, jak również ze zwiększoną alokacją.

Oś Priorytetowa 8 Mobilność regionalna i ekologiczny transport

1. Realokacje – brak.

2. Zmiany w zakresie wskaźników rzeczowych.

- wskaźnik produktu „Liczba wybudowanych/zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego” (7b) – zwiększenie wartości docelowej z 59 do 500 szt.

Zmiana wynika z niższego rzeczywistego kosztu jednostkowego (9 611,69 PLN) niż zakładano w momencie negocjacji Programu (2 688 205,90 PLN), a także z wyższego od historycznego (4%) poziomu realizacji przedmiotowego wskaźnika w poszczególnych projektach - 100%.

- wskaźnik produktu „Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych (CI12) (7d) – zmniejszenie wartości docelowej z 54 do 25 km.

Zmiana wartości wynika z korekty wyliczeń w pierwotnej metodologii i dostosowania alokacji realizującej wskaźnik do alokacji na KI 26, podczas gdy pozostała alokacja pierwotnie przeznaczona na realizację tego wskaźnika decyzją IZ RPO będzie przeznaczona na nowy typ projektu możliwy do realizacji w ramach PI 7d (projekty polegające jedynie na przygotowaniu dokumentacji przedprojektowej i technicznej). Ponadto zweryfikowano koszt jednostkowy - rzeczywisty koszt w projektach strategicznych wynosi 2 257 212,69 PLN, co pozwala zrealizować CI12 na poziomie 25 km.

3. Zmiana w zakresie wskaźnika finansowego (certyfikacja) – bez zmian.

Oś Priorytetowa 13 infrastruktura społeczna

1. Realokacje – brak.

2. Zmiany w zakresie wskaźników rzeczowych.

- wskaźnik produktu „Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno – zawodowej” (9a) – zmiana nazwy wskaźnika na „Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno – zawodowej” oraz zwiększenie wartości docelowej z 41 do 44 szt.

Zmiana wynika z dostosowania systemu wskaźników do kompleksowego monitoringu udzielanego wsparcia w ramach Osi 13 w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej. Ponadto ze względu na szerszy zakres wskaźnika zwiększono jego wartość docelową.

- wskaźnik produktu „Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie (CI35)” (9a) – zmniejszenie wartości docelowej z 979 do 505 osób.

Wskaźnik rekomendowany do zmiany na podstawie badania „Ocena systemu monitorowania postępu rzeczowego wraz z oszacowaniem wartości docelowych wskaźników mierzonych na poziomie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020”. Z uwagi na wprowadzony Program 500+ obserwowane jest mniejsze zainteresowanie korzystaniem z usług żłobków, jak również odnotowano niskie zainteresowanie Beneficjentów (w konkursie trwającym od 26 października 2016 r. do 7 grudnia 2015 r. złożono 6 wniosków na kwotę 23,54% alokacji na nabór). Ponadto rzeczywisty koszt jednostkowy przedmiotowego wskaźnika (14 914,09 PLN) jest wyższy od zakładanego w momencie negocjacji Programu (4 478,26 PLN).

- wskaźnik produktu „Liczba wspartych podmiotów leczniczych” (9a) – zwiększenie wartości docelowej z 25 do 60 szt.

Zmiana wartości wynika z rozszerzenia pierwotnego katalogu Beneficjentów o instytucje Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ) oraz Ambulatoryjnej Opieki Zdrowotnej (AOS) a także w konsekwencji z niższego rzeczywistego kosztu jednostkowego wskaźnika (3 624 373,68 PLN) niż pierwotnie zakładano w momencie negocjacji Programu (7 590 538,70 PLN) - POZ i AOS realizują więcej mniejszych projektów.

- wskaźnik produktu „Nakłady inwestycyjne za zakup aparatury medycznej” (9a) – zwiększenie wartości docelowej z 9 151 056 do 27 453 168 PLN.

Zmiana wartości wynika z rozszerzenia pierwotnego katalogu Beneficjentów o instytucje Podstawowej Opieki Zdrowotnej (POZ) oraz Ambulatoryjnej Opieki Zdrowotnej (AOS) i w konsekwencji z wyższego (30%) niż pierwotnie zakładano (10%) poziomu realizacji wskaźnika.

- wskaźnik produktu „Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach” – zwiększenie wartości docelowej z 33 szt. do 75 szt.

Zmiana wartości wynika z niższego rzeczywistego kosztu jednostkowego wskaźnika (4 844 033,46 PLN) niż pierwotnie zakładano w momencie negocjacji Programu (8 434 000,77 PLN), co jest skutkiem m.in. doprecyzowania definicji wskaźnika w procesie realizacji Programu (zakres wskaźnika obejmuje budynki oraz budowle zgodnie z definicją prawa budowlanego).

- KEW „Wartość wskaźnika „Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach” w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie” (6c) – zwiększenie wartości pośredniej na rok 2018 z 17 do 25 szt.

Zmiana jest konsekwencją niższego rzeczywistego kosztu jednostkowego wskaźnika (4 844 033,46 PLN) niż pierwotnie zakładano w momencie negocjacji Programu (8 434 000,77 PLN), co jest skutkiem m.in. doprecyzowania definicji wskaźnika w procesie realizacji Programu (zakres wskaźnika obejmuje budynki oraz budowle zgodnie z definicją prawa budowlanego).

- wskaźnik rezultatu strategicznego „Odsetek dzieci w wieku 3-4 lat objętych wychowaniem przedszkolnym” (10a) – zmiana nazwy na „Odsetek dzieci w wieku 3- 5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym” z wartością bazową w roku 2014: 71,9% oraz docelową w 2023 r.: 88,7%.

Zmiana wynika z dostosowania Programu do treści Umowy Partnerstwa.

- wskaźnik produktu „Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej” (10a) – zwiększenie wartości docelowej z 19 do 40 szt.

Zmiana wynika z niższego (469 594,18 PLN) rzeczywistego kosztu jednostkowego wsparcia obiektu infrastruktury przedszkolnej niż zakładano w momencie negocjacji Programu (797 130,87 PLN).

- wskaźnik produktu "Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej" (10a) - zwiększenie wartości docelowej z 7 do 72 szt.

Zmiana wynika z niższego (260 885,65 PLN) rzeczywistego kosztu jednostkowego wsparcia obiektu infrastruktury przedszkolnej niż zakładano w momencie negocjacji Programu (2 347 621,35 PLN).

- wskaźnik produktu "Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego" (10a) - zwiększenie wartości docelowej z 12 do 88 szt.

Zmiana wynika z niższego (640 355,62 PLN) rzeczywistego kosztu jednostkowego wsparcia obiektu infrastruktury przedszkolnej niż zakładano w momencie negocjacji Programu (4 149 161,56 PLN).

3. Zmiana w zakresie wskaźnika finansowego (certyfikacja) – cel pośredni - zmniejszenie o 13 459 263 EUR wydatków kwalifikowalnych.

Zmniejszenie wartości pośredniej wskaźnika „Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych” w OP 13 jest wynikiem zmiany podejścia KE do zasad realizacji zasady "n+3".

Należy także wskazać na następujące obiektywne okoliczności, które mają wpływ na wdrażanie Osi 13:

- Opóźnienie w zakresie spełnienia na poziomie krajowym warunku ex-ante 9.3 *Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą*, co miało wpływ na możliwość realizacji projektów w tym zakresie;
- Opóźnienia realizacji interwencji w całym sektorze zdrowotnym, które wynikają z koordynacji działań na poziomie krajowym: możliwość wdrażania dopiero po publikacji wszystkich map potrzeb zdrowotnych, zarówno szpitalnych jak również obejmujących ambulatoryjną opiekę specjalistyczną i podstawową opiekę zdrowotną; konieczność akceptacji poszczególnych Planów Działań przez Komitet Sterujący do spraw koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia, co odgrywało decydującą rolę w procesie zatwierdzania kryteriów wyboru projektów. Istotnym zagadnieniem jest również konieczność posiadania przez Wnioskodawców aplikujących o środki w ramach PI 9a opinii o celowości inwestycji (OCI),
- Powyższe miało istotny wpływ na opóźnienia w realizacji projektów strategicznych w zakresie zdrowia w ramach Programu (dodatkowo należy wskazać na złożoność tych projektów, na którą składał się także ich partnerski charakter),
- Nowe podejście do rewitalizacji w obecnej perspektywie finansowej jako do kompleksowego, interdyscyplinarnego procesu przemian ukierunkowanych na wyprowadzenie obszarów zdegradowanych z kryzysu, narzuciło wnioskodawcom bardzo wymagające ramy realizacji projektów w tym zakresie.